

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра лісового і аграрного менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лісовпорядкування

Освітній рівень бакалавр

Освітня програма Лісове господарство

Спеціальність 205 Лісове господарство

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №8 від «17» січня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Лісовпорядкування
Освітня програма	Лісове господарство
Спеціальність	205 Лісове господарство
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	обов'язкова
Курс / семестр	4 курс/7, 8 семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 62 год. Практичні заняття – 34 год. Самостійна робота – 174 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua

2. Опис дисципліни

Предмет «Лісовпорядкування» вивчається у вищих навчальних закладах з метою формування в майбутніх лісових фахівців знань про впорядкування лісових масивів. Вивчення дисципліни «Лісовпорядкування» базується на основних знаннях із базового впорядкування лісів та особливостей професійної діяльності майбутніх фахівців у галузі лісового господарства.

Курс вивчення «Лісовпорядкування» полягає у професійній підготовці фахівців лісового профілю з питань проектування лісогосподарських заходів, направлених на забезпечення раціонального, безперервного та невиснажливого користування лісом, підвищення продуктивності, відтворення, охорону та захист лісів.

Метою дисципліни є забезпечення студентів знаннями, уміннями та навиками в галузі впорядкування лісів та складання проекту організації та розвитку лісового господарства держлісгоспу чи іншого об'єкту лісовпорядних робіт.

Компетентності:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі лісового і мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів лісівничої науки і характеризується комплексністю та відповідністю природних зональних умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності (ФК)

ФК16. Здатність аналізувати стан дерев, лісостанів, особливості їх росту і розвитку на основі вивчення дослідних даних, літературних джерел та нормативно-довідкових матеріалів.

ФК18. Здатність вибрати типове обладнання та інструменти для вирішення

сформульованого завдання, а також оцінити економічну ефективність його виконання.

ФК19. Здатність вирішувати поставлені завдання з інвентаризації лісів, оцінювати лісові ресурси та продукцію.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН6. Здійснювати підбір і використання необхідного обладнання, інструментів для організації виробничого процесу з урахуванням екологічних, технічних та технологічних можливостей.

ПРН7. Застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення лісового і мисливського господарства, знання з економіки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності.

ПРН8. Проектувати та організовувати ведення лісового та мисливського господарства відповідно до встановлених вимог.

ПРН12. Інтегрувати та удосконалювати виробничі процеси ведення лісового господарства відповідно до чинних вимог.

ПРН15. Впроваджувати розроблені проектні рішення у виробництво та забезпечувати ведення лісового господарства на засадах наближеного до природи лісівництва.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Лісовпорядкування як система заходів з інвентаризації лісу.	Предмет та задачі лісовпорядкування. Історія розвитку лісовпорядкування. Завдання лісовпорядкування та зміст лісовпорядних робіт. Зв'язок лісовпорядкування з іншими дисциплінами.	Питання
2.	Економічні основи лісового господарства	Керівні принципи організації лісового господарства та економічні основи лісовпорядкування. Забезпечення безперервного, всебічного, комплексного використання корисностей лісу в інтересах суспільства – основний принцип лісогосподарської діяльності. Розширене відтворення лісових продуктів та корисностей. Диференційований підхід до організації лісового господарства. Державна власність на ліси – економічна основа сучасного лісовпорядкування.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
3.	Господарський поділ лісового фонду України	Класифікація видів господарського поділу лісового фонду. Народногосподарська організація лісового господарства. Організаційно-	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести,

		господарський поділ – господарська частина, господарська секція, виділ. Адміністративно-господарський поділ лісового фонду – держлісгосп, лісництво, майстерська дільниця, обхід. Експлуатаційно-господарський поділ – експлуатаційний район, підрайон, дільниця.	питання.
4.	Системи і форми лісового господарства	Поняття про системи організації лісового господарства та їх класифікація. Система організації лісового господарства як комплекс лісівницьких, агротехнічних і організаційно-економічних заходів. Системи лісів першої групи: лісозаповідна, лісопаркова, лісозахисна. Лісокультурна система експлуатаційних лісів другої групи. Головні завдання різних систем організації лісового господарства. Форма господарства – основа для організації господарської секції. Класифікація форм.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
5.	Стиглість лісових насаджень	Поняття про стиглість лісу та її види. Біологічна стиглість лісу. Споживчо-економічні види стиглості.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
6.	Проектування головного користування лісом. Теорія нормального лісу.	Поняття про вік, оборот рубки та оборот господарства. Оптимальний вік головної рубки. Поділ насадження за віковими групами. Деревний запас та його приріст. Користування лісом. Використання лісових ресурсів за лісовим кодексом України. Загальне і спеціальне використання лісових ресурсів. Основні положення постанови кабінету міністрів України «Про затвердження Правил рубок головного користування в лісах України». Поняття про нормальний ліс за М.Орловим. розрахунок лісосік головного користування. Обґрунтування річного обсягу головного користування.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
7.	Підготовчі роботи	Види лісовпорядних робіт. Розряди	Опрацювання

	та організація території до інвентаризації лісу.	лісовпорядкування. Підготовчі роботи. Пробні площі, які закладають при лісовпорядкуванні, їх класифікація і призначення. Перша лісовпорядна нарада. Лісові знімальні роботи. Колективне тренування таксаторів.	лекційного матеріалу. Тести, питання.
8.	Таксація лісу та спеціальні види обстежень	Таксація лісу. Обробка матеріалів інвентаризації лісу. Попередній огляд лісу до його інвентаризації, питання, що з'ясовуються при цьому. Застосування в лісовпорядкуванні лісової типології. Правила лісовідновлення і лісорозведенні в лісах України, їх зміст. Лісопатологічне обстеження при лісовпорядкуванні. Оцінка санітарного стану насаджень.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
9.	Національна інвентаризація лісів	Загальна характеристика національної інвентаризації лісів (НІЛ). Сучасний стан вітчизняної НІЛ та її основні принципи. Вибіркова схема НІЛ. Опис та розміщення тракту. Закладення пробної площі.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
10.	Проектування головного користування лісом. Теорія нормального лісу.	Поняття про вік, оборот рубки та оборот господарства. Оптимальний вік головної рубки. Поділ насадження за віковими групами. Деревний запас та його приріст. Користування лісом. Використання лісових ресурсів за лісовим кодексом України. Загальне і спеціальне використання лісових ресурсів. Основні положення постанови кабінету міністрів України. «Про затвердження Правил рубок головного користування в лісах України». Техніко-лісівничі показники рубок в різних категоріях лісів рівнинних та гірських, експлуатаційних і захисних. Поняття про нормальний ліс за М.Орловим. принципи та теоретичні основи нормального лісу. Розрахунок лісосік головного користування. Обґрунтування річного головного користування.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
11.	Проектування	Загальне поняття про рубки, пов'язані із	Опрацювання

	рубок, пов'язаних з веденням лісового господарства та інших лісогосподарських заходів	веденням лісового господарства, їх класифікація. Проектування рубок догляду за лісом. Мета рубок догляду за лісом та їх проектування. Спрощений розрахунок користування з кожного виду рубок догляду. Розрахунок щорічного обсягу користування деревиною з рубок догляду. Проект рубок догляду. Проектування санітарних, лісовідновних та реконструктивних рубок. Інші рубки пов'язані з веденням лісового господарства. Проектування лісовідновлення та лісорозведення. Проектування заходів з охорони та захисту лісу. Проектування лісомеліоративних робіт. Рекомендації з виробництва непродовольчих товарів народного споживання. Механізація лісогосподарських робіт та промислова діяльність. Розрахунок ефективності запроєктованих заходів.	лекційного матеріалу. Тести, питання.
12.	Організація спеціалізованих господарств, проектування підсочки, побічних користувань та використання другорядних матеріалів	Поняття про побічні користування, їх класифікація. Проектування заготівлі живиці та побічних користувань лісом. Організація господарства на підсочку лісу. Організація лісонасінних господарств. Організація господарства на горіх, ліщину.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
13.	Державний облік лісів та державний лісовий кадастр	Загальні положення про порядок ведення державного лісового кадастру та первинного обліку лісів. Вимоги до ведення документації первинного лісового кадастру та складання його форм. Структура пояснювальної записки до матеріалів державного лісового кадастру.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
14	Впорядкування особливих об'єктів та деяких категорій лісів	Особливості впорядкування гірських лісів. Впорядкування лісів зелених зон. Впорядкування лісів, забруднених радіонуклідами. Впорядкування лісів сільськогосподарських формувань. Особливості впорядкування дубових	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.

		лісів. Впорядкування мисливських угідь.	
	Методи лісовпорядкування та їх класифікація	Поняття про методи лісовпорядкування. Методи поділу на лісосіки. Теорія нормального безперервно-продукуючого лісу. Методи нормального запасу. Періодні методи лісовпорядкування. Метод класів віку. Ділянковий метод лісовпорядкування. Метод контролю поточного приросту. Загальні положення. Технологія робіт, Підготовчі роботи. Польові роботи. Камеральні роботи. Контроль якості лісовпорядних робіт.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
	Матеріально-технічне та програмне забезпечення Укрдержліспроєкту України	Структура лісовпорядної служби на Україні. Перелік та коротка характеристика машин і механізмів, що використовує Укрдержліспроєкт у своїй роботі. Характеристика каталогу програмного забезпечення, що обслуговує організацію і ведення повидільної бази даних «Лісовий фонд України», ведення державного лісового кадастру, організація головного користування лісом та ін. Інформаційний фонд лісовпорядного підприємства та бази даних, що його складають. Актуалізація таксаційної характеристики виділів в умовах безперервного лісовпорядкування. Порядок камеральних робіт та виготовлення планово-картографічних матеріалів при безперервному і базовому лісовпорядкуванні. Перелік документів, що видаються користувачам щороку та при базовому лісовпорядкуванні.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.
	Особливості лісовпорядкування за кордоном	Ліси світу та глобальні питання в лісівничій сфері. Принципи сталого ведення лісового господарства. Лісовпорядкування в Німеччині, лісовпорядкування у США.	Опрацювання лекційного матеріалу. Тести, питання.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Практичне заняття	30
Самостійна робота	10
Індивідуальне завдання	10
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		-
Практичні з-тя		4		4		4		4		4		5			5			30
Самостійна р-та														10				10
Індивідуальні завдання																10		10
Екзамен																	50	50
Всього за тиж-день		4		4		4		4		4		5		10	5	10	50	100

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення

Мультимедіа, лабораторії,
комп'ютери та інше

Література:

Базова

1. Гірс О.А., Новак Б.І., Кашпор С.М. Лісовпорядкування: Підручник. – К.: Арістей, 2004-384с.
2. Гром М.М. Лісова таксація: Підручник. – Львів: УкрДЛТУ, 2005-352с.
3. ДСТУ 4020-2-2001. Лісоматеріали круглі та пиляні. Методи обмірювання та визначення об'ємів. 4.2. Лісоматеріали круглі. – К. Держстандарт України. – 70с.
4. Інструкція з обліку продукції лісозаготівель, лісопиляння і деревообробки на підприємствах Державного комітету лісового господарства України. Затверджена наказом Держкомлісгоспу України від 19.12.2003р. № 205 - 18 с.
5. Інструкція по впорядкуванню лісового фонду України. Проект. - К. : МЛГ України, 1994. – 276с.

Допоміжна

1. Лісовий Кодекс України (в редакції Закону № 3404 – 15) від 08.02.2006, ВВР. 2006 № 21-170с.
2. Нормативні документи по відведенню лісосічного фонду – К.: МЛГ України, 1984 – 11с.
3. Нормативно-справочні матеріали для таксації лісів України і Молдови. – К.: Урожай, 1987. -559с.
4. Правила відпуску деревини на пні в лісах України. – К. : КМУ, 1999. – 27 с.
5. Про затвердження Правил рубок головного користування в лісах України Постанова Кабінету Міністрів України від 27.07.1995р. № 559. – 17 с.
6. Порядок спеціального використання лісових ресурсів. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05. 2007 р. № 761.
7. Правила поліпшення якісного складу лісів. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.05. 2007 р. № 724.
8. Про затвердження порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.05. 2007 р. № 733.
9. Робочі правила з впорядкування лісового фонду України. - (частина перша. Польові роботи). – Ірпінь: ВО Укрдержліспроект, - 67с.

Інтернет ресурси

1. Про затвердження Порядку ведення лісовпорядкування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1644->

21#Text

2. Затвердження матеріалів лісовпорядкування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://regulation.gov.ua/catalogue/permit/id994/npa>
3. Лісовпорядкування: Методи Ведення Лісового Господарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eos.com/uk/blog/lisovporiadkuvannia/>

7. Контактна інформація

Кафедра лісового і аграрного менеджменту	Факультет природничих наук вул. Галицька 201, каб. 206, 107 тел. (0342) 59-61-66 (0342) 59-61-72 сайт: https://kl.pnu.edu.ua E-mail: klam@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Черневий Юрій Іванович
Контактна інформація викладача	yurii.chernevyi@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності, Положення про запобігання плагіату у ДВНЗ «прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; отримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної
--------------------------	--

	(наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.
Пропуски занять (відпрацювання)	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в дистанційній онлайн режимі за погодженням із деканом факультету)
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку відповідно до зазначених критеріїв оцінювання у ЕНК. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Додаткові бали	Позитивно оцінюється відповідальність, старанність, креативність, фундаментальність.

Викладач, професор _____ Ю.І. Черневий